

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decima. Variæ metaphoræ, egregiæq[ue] similitudines, è diuinis eloquiis depromptæ eandem Deiparæ Mariæ virginitatem mirificè confirmant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

Synod. 6.
Conc. Later.
Conc. Nicen.

VI. action. 11. in Synodo V Id. artic. 13. in confessione Tarasij in Concilio Lateranensi sub Martino II. Canone 3 & in Concilio Niceno, cuius symbolum canit Ecclesia, asserens Christum natum ex Maria Virgine; vnde inter alias laudes, quibus illa Deiparæ Mariæ virginitatem cohonestat & exornat, illa mirabilis est, & omni acceptione digna, quod non contenta vocare Mariam Virginem virginum, eam compellat ipsam virginitatem: O sancta Virginitas, quibus te laudibus offeram nescio, quia quem Cæli capere non poterant, tuo gremio contulisti: sicut enim vulgari loquendi sermone ad exaggerandum quempiam valde liberalem, aut modestum esse, abstractis nominibus utimur dicentes, hic est ipsa liberalitas, ille ipsa modestia, ac de Deo dicimus non solum esse bonum; sed ipsam bonitatem; ita Ecclesia Catholica ad exprimendam magis Marianæ virginitatis perfectionem, quæ conceptu, & partu illustrior facta est, non solum appellat Mariam Virginem, sed ipsam Virginitatem, quidquid omnes hæretici oblatrent. quibus sanè rectè quadrat illud Ouidij 4. de Fastis, quod in defensionem Claudie virginis protulit, quæ nauem per Tyberem fure trahebat.

Offic. parvum
B. Virg.

Ouidij.

Claudia quinta genus clauso referebat ab alio

Nec facies impar nobilitate fuit.

Cæsa quidem, sed non est credita, rumor iniquus

Læserat, & falsi criminis acta rea est.

*Conscia mens recti famæ mendacia videt,
Sed nos in vitium cœdula turba sumus.*

Huius tamen credulitatis, ac falsæ, & hæreticæ opinionis debitas sumet poenas supremus iudex, cui sit honor, & gloria, in sæcula

saeculorum: Amen.

HOMILIA X.

Varia metaphora, egregiaq; similitudines, ex diuino eloquio de prompta eandem Deiparæ Maria virginitatem mirificè confirmant.

VM Marianæ virginitatis versipelles hostes totis viribus moliantur facerint Mariam, candidissima, pulcherrimaq; virginæ suæ integritatis velle tacite ego autu expoliare, & ex virgine non virginem impudenter facere, opus est contra has truculentas belluas mille arma sumere, inter quæ, quia gladius spiritus, quod est verbum Dei, quo hucusque vltimus, omnium optimus, & fortissimus est, eodem armorum genere pugnare insistens, ex diuinis eloquijs varios tropos, singularesq; similitudines depromam, quibus magis inuetercunda Hæreticorum, & Iudeorum petulantia retundatur, virginitatisque illius Catholica veritas magis solidetur. Vnanimis sanè est non solum priscorum Patrum, sed & Hebræorum Magistrorum sententia, virginitatem matris Messie præfigurari, per terram paradisi omnis humanæ culturæ expertem; per rubum ardentem incombustum, quem vidit Moyses, per virgam siccam Aaronis, florem, & fructum germinantem, per virgam Iesse, de cuius radice flos ascendebat, per vellus Gedeonis coelestem rorem absque lacione in se recipientem, per hortum conclusum, per portam Ezechielis clausam, per solem, per lunam, per stellam, per nubem, leuem, per petram deserti, per montem, ex quo lapis fuit sine manibus abscissus, & per similia, quibus diuina eloquia ad humani ingenij imbecillitatē magis prouehendam sciant. Quia tamen hæc omnia stylo profæqui longissimum esse, quæ ex illis

ex illis selectiora mihi videbuntur, paucis perstringere curabo. Exordiar autem a metaphora Paradisi, cui sponsus virginē comparauit: *Emissiones tue sicut paradisi: ut enim D. Irenaeus lib. 3. aduersus haereses cap. 21. dixit: Quomodo modum protoplastus ille Adam de terra rudi, & adhuc virgine (nōdum enim pluerat Deus, & homo nō erat operatus terram) habuit substantiam, & plasmatus est manu Dei, & sumpsit Dominus limum de terra, & plasmavit hominem, ita recapitulans in se Adam ex Maria virgine recte accepit generationem Adae recapitulationis si enim ille de terra sumptus est, & verbo Dei plasmatus, oportebat idipsum verbum recapitulationem Adae in semetipso faciens eiusdem generationis habere similitudinem. Addit tamen sapienter Theodoretus Episcopus Ancyrae oratione de natali Christi, et habetur tom. 6. in Concilio Ephesino appendice: cap. 2. Beatam Virginem longo interuallo excellentiam illius paradisi superare: O virgo, que ipsum vicisti deliciarum paradisi, ille namque sine semine omnia plantationum genus protulit ex virgine terra, haec autem virgo illa terra melior est, nō enim pomum protulit arborem, sed virga Iesse Saluatorem fructum hominibus afferentem: & illa terra virgo erat, & ista virgo, sed illius quidem arborem nasci precepit Deus, huius autem Virginis ipse creator secundū carnem factus est germen. Deinde adduco metaphoram istam ab antiquis Patribus satis decantatam, immo, & ab Ecclesia Catholica frequenter usurpatam ardentis, & incombusti Rubi, quem vidit Moyses transiens (inquit) videbo visionem: hanc oportet quidem transeamus, iuxta intelligentiam Gregorij Nyseni in oratione de Natali Christi, non loci mutatione, sed temporis transiū. Quod enim tunc perflammam, & rubum significabatur, progrediente tempore, perspicue in mysterio Virginis apertum fuit, quemadmodum enim illic est rubus, & tangit ignem & nō comburitur, sic virga est hic, quae lucem parit, & non contumpitur: itaque quemadmodum rubus ille, in quo Deus apparuit*

olim, ignem concepit, & virorem conseruauit, ita Virgo Christum Dominum ardentem ignem concepit, & virginis virorem non amisit; ad quod alludens D. Gregorius Nysen. lib. de vita Moysis dixit: *Deiatis lux assumpta carne illuxit hominem, eaque omnimodō incorruptam seruauit, virginis viriditate nullo pacto commutata.* Quod si quisquam curiosē interroget (vt id obiter dicam) quare Deus in loco illo variis arboribus confito, cur alia permixtae plantae rubo nobiliores existerent, hanc praeter ceteris ad visionem illam grandem virgineum partum adumbrantē, eligeret: respondeo, quod D. Ambrosius, Phyllo Iudaeus, & Dioscorides duplicem assignat proprietatē rubi, quae facillē propositam quæstionem soluunt: prima, est, quod folia eius serpentibus sunt infestissima: secunda, quod ob pungentes suas spinas ab omnibus manet intacta, vt significaret ergo Deus Virginem intactam semper ob virginis eius peccanitatē, antiqui serpentis inimicissimā esse futuram, idēō Rubum praeter ceteris aliis plantis ad Mariam adumbrandam elegit. Scio alio dicere consulo Deum elegisse rubū, ne Israēlitas, quod ad idololatriam erant procliuēs, ad idola fabricanda, inde excitarentur: materia namque rubi inepta est ad id, sed hoc nostro argumento non inferuit.

Vermi item comparauit se Christus: *Vermis sum, & non homo*, qui conceptum Christi ex matre virgine adamussim representat: Christum Dominum hanc comparationem vsu passē, nūm ad significandum, adeo ab hominibus parui pendendum, vt instar vermīs esset ab eis conculcandus: tūm ad impietatem occidentium illum declarandā, quia sicut vermīs absque vlla compassione interimitur, ita, & ipsi omni deposito compassionis affectu, fuit immaniter occisus: tūm ad ostendendum, quod sicut vermīs lignū intus corrodens, quod alioquin solidum, & graue erat, leue, & facillē ad portandū reddit; ita Christus Dominus Crucis lignum ascendens,

ita

Iren. 3. adu. haer.

Theod. Episc. Ancyrae.

Iren. 3.

D. Ambr. lib. 5. Exameron. c. 8. in fine. Phyllo Iud. de vita Moysis. Dioscorides lib. 4. c. 38.

D. Ambrosius. Phyllo. Dioscorides.

Psalm. 23.

ita illud alienavit, ut ipse *onus leue* illud vocaret, & *suave iugum*. Vnde & pueri, & tenerrimæ virgines (diuina gratia eis opitulante) facile illud portarunt. Præter hoc, inquam, ideo vermi se comparauit, ut matris suæ virginitatem astrueret, sicut acutè obseruauit Origenes super Lucam, ubi intro duxit Chastitum Dominum dicentem: *Ex mare, & femina homo nasci solet, ego verò non ex masculo, & femina, sed in exemplum vermis natus sum, cuius non est aliunde semen, sed in ipsis, & ex ipsis in quibus coalescit corporibus, origo est: vnde optimè conuenit Christo Domino illud Salomonis: Ego autem tanquam tenerrimus ligni vermiculus: nam sicut hic ex visceribus ligni, ut ex matre, solo iuuamine cælestis influxus, & gignitur, & nascitur, sic Christus ex visceribus Mariæ Spiritu sancto diuinitus influente, & conceptus, & in lucem editus fuit. Tertio Dauid comparat Christum pluuiæ: Descendet sicut pluuiæ in vellus, & sicut stillitidia stillantia super terram: vel ut vertit Paraph. Caldæus: Descendet sicut pluuiæ spontanea: Card. Caietanus transfert: Sicut pluuiæ super tonsam, & velut imbrium guttæ terre. Vocauit herbam tonsam, quia cum hæc metitur, tonderi videtur. Scio varias esse huius loci expositiones, nam Caietanus præcitato loco existimat, sermonem esse hic de secundo aduentu Christi, sic enim ait: *Quæ similitudine describitur secundus Christi aduentus opportunus, desideratus, & secundus comparatione terre tonsæ ad nouum germen, quod sanè conuenit expectationi iustorum post tonsonem: siquidem cum eis huius vitæ germen præcisum fuerit, expectant nouum resurrectionis germen. Verum hanc expositionem sequentia verba aperte labefactant, cum statim subiicit Dauid: Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis. Coram illis procident Æthyopes, & inimici eius terram linquent: Reges Tharsis, & Insule munera offerent, quæ aperte primo aduentu Christi conueniunt, cum de adoratione Magorum, qui Christum infantem adoraturi erant, loquantur. D. Augustinus, & D.**

Chrysostronus aliam excogitarunt expositionem dicentes, per *rorem gratiam* intelligi quæ prius in populi Hebræi velle re descendit, sed postea illo relicto, gentilitatis aream persudit: verba D. Chrysostromi hæc sunt: *Descendet sicut pluuiæ in vellus, hoc est, prædicatio in Synagogam, quando scilicet Christus sedebat, & docebat in templo, sicut pluuiæ in vellus descendit, sed postea relicto vellere, in aream pluuiæ infunditur, quoniam transfusus sacrificijs à Synagoga, tota mundi aream impleta est prædicatione Christi. Eundem etiam sensum habent verba D. Augustini, quæ propterea silentio missa facio. Deinde Nicolaus de Lyra aliam viam ingressus, ait hoc loco indicari mansuetudinem Messie, qui in primo aduentu humili, & mansuetudo animo, & aspectu futurus prædicatur instar pluuiæ, quæ in vellus nullo strepitu descendit. Vt vult tamen aliter eundem locum intelligit, existimans illud dumtaxat in illis verbis prænotari, quod sicut herba desecta, adueniente pluuiæ, crescit, ita adueniente Christo futurum erat, ut omnia bona per illum efflorescerent, & germinarent. At Patres communi consensu prædictum locum explicant de Deiparæ Mariæ virginitate, D. Hieronymus, Sanctus Theodoretus, Euthymius, Arnobius, Cassiodorus, Lyranus, Remigius, Adrianus Finus, & Diuus Ambrosius, qui in sermone de Natiuitate Domini in hanc modum prædicta verba explanat: *Descendet sicut pluuiæ in vellus: quid, inquit, tam silenter & sine strepitu sit, quam cum imber in lanæ vellus infunditur? nullius aures sono verberat, nullius corpus humore percussiois aspergit, sed sine inquietudine hominum totum imbrem per multiplices effusum partes toto corpore in se trahit. Restè ergo Maria velleri comparatur, quæ ita concepit Dominum, ut toto eum haueret in corpore. Nec eius diffusuram corporis patere, sed esse molli ad obsequium, solida ad sanctimoniam Restè inquam, Maria velleri comparatur, de cuius fructu saluaria populis vestimenta texuntur. Vellus planè Maria est, siquidem de molli fine eius uagus egressus est,**

Matth. 11.
Origenes sup. Luc.
2. Reg. 23.
Psal. 17.
Caietanus sup. Psal. 71.
Caiet. ubi supra.
D. Aug. sup. Psal. 71.

D. Chrysostr.
sup. Psal.
Nicol. de Lyra
Psal. 71.
D. Hier. sup. Psal. 71.
Theod. theol.
Euthym. ib.
Arnob. ib.
Cassiod. ib.
Lyranus ib.
Remig. ib.
Adrian. Finus lib. 2.
Inductio.
D. Ambros. serm. 13. in natali Dom.

est, qui & ipse matris lanicium, hoc est, car-
nem gestans molli vellere cunctorum operit
vulnera populorum: omne enim peccati vulnus
Christi lana suffunditur, Christi fuerit san-
guine, & vi sanuam recipiat, Christi inda-
mento vestiatur. Hæcenus Diuus Ambro-
sius. Nomine autem vellere videtur facta
allusio ad vellus Gedeonis cœlesti rore
plenum, quod Dominus dedit Gedeoni
in signum, & pignus reportandæ victo-
riæ aduersus Madianitas, quam figuram
Mariæ virginitati accommodans In-
cognitus ait: *Congrua similitudo: lana enim
accipiendo, vel reddendo aquam non rumpi-
tur, sed integra manet, sic in gloriosa Virgine
virginitas ante partum, post partum, & in
partu permansit intacta, quibus consonant
verba D Hieronymi dicentis: Sicut in vel-
lus Gedeonis pluuia descendit, ita filius Dei
illapsus est in verum virginalem per Spiritus
sancti inspirationem.*

Quarto, Christus Dominus rorem se
vocauit apud Prophetam Oseam: *Ero quasi
ros israel: aptissime Christus rori compa-
ratur, quia sicut ex rore subtiliter ingre-
diente concillium, virtute radiorum so-
larium, pretiosissima margarita gigni-
tur, sic filio Dei concillium veri virgi-
nei ingrediente facta est inestimabilis
Verbi incarnati margarita, de qua in Eu-
angelio: *Inuenta una pretiosa margarita,
vendidit omnia que habuit. Per similes est
huic loco ille Isaiæ, qui in ore omnium
versatur: *Rorate cœli desuper, & nubes plu-
uiant iustum, aperiat terra, & germinet Saluato-
rem: licet enim in eo capite multa dicantur
de Rege Cyro, tamen (vt per doctè an-
notauit Diuus Cyrillus) propheta in his
verbis conuertit se ad Christum, sicut
etiam idem propheta, postquam in ca-
pite decimo quarto, egerat de Nabucho-
donosor ad inferos descendente, conti-
nuò ad descensum Luciferi commemo-
randum se transtulit: verba Cyrilli Ale-
xandrini hæc sunt: *Larga oratio in superio-
ribus consumpta de Cyro Persarum, & Medo-
rum principe, deinceps verò sententiarum
vram transfert prophetiam ad ipsum Emma-****

nuelem, qui exhibitus erat à patre, vt capti-
um remissionem predicaret. ad stipulantur
eidem intelligenti Diuus Cyprianus, Di-
uus Augustinus, Diuus Hieronymus,
Diuus Athanasius, Diuus Chrysostomus,
Tertullianus. Cum ergo Isaias in his
verbis de Christo sermonem faciat, vir-
ginitatem Deiparæ astruit, tum compa-
rando conceptionem veri ipsius irrota-
tioni, qua cœli fecundam eius terram
irrotarunt, vt Christum Dominum ger-
minaret absque humano satore, sicut &
terra solo rore desuper irrigata, absq; villa
humana cultura, varios flores, & fructus
producere solet; tum quia cum à cœlis
postulatur, vt pluant iustum, rorem
suum mittentes, perspicue significatur,
non ex viri opera, sed cœlesti Spiritus
sancti virtute à Virgine esse germinan-
dum facta allusione ad vellus Gedeonis:
ob idque Christus à Paulo cœlestis homo
nuncupatur: *Primus homo de terra terrenus,
secundus homo de celo celestis: in cuius loci
commentario magnus Pater Hierony-
mus ait: *Cœlestis dicitur, quia non humane
fragilitatis vitæ, sed diuine maiestatis nutu,
conceptus est, & enixus. Tandem cum sub-
iungit Isaias: *Aperiat terra, idem est, ac
si diceret parturiat, vt habet originale He-
bræum: ad eum certè modum quo flo-
res cum aperiantur ad emittendum fru-
ctum parturire dicuntur, iuxta illud Can-
ticorum: *Si flores fructus parui uiuunt. Vel ali-
ter: *aperiat terra: aperiat Maria os suum
dicens: *Fiat mihi secundum verbum tuum, &
sic germinet Saluatorem, id est, concipiat
Iesum, qui Saluator interpretatur. Deinde
in idem argumentum celebris est lo-
cus Dauidis: *Ex viro ante luciferum genui
te: quem propterea obsecrare conantur
Iudæi somniantes sermonem esse hoc lo-
co de Rege Ezechia, illos tamen euiden-
ter refellit D. Cyprianus Martyr dicens:
Perfrictum est psalmum illum de eo non fuisse
dictum; quis enim Ezechiam non esse sacer-
dotem perpetuum ordinis Melchisedech, non
fateatur? aut eundem non esse, qui Ieroso-
lymam redemerit, quis ignorat? quis etiam
nescit*******

D. Cypri. li. c.
aduer. Iud.
D. Aug. de
quinque hæ-
res. tom. 6.
D. Hierony.
c. 45. Isaiæ.
D. Athan.
lib. de unit.
Trinit.
D. Chrys. hō.
in Psal. 71.
Tersull. lib.
cont. Iud. c.
7. & cont.
Praxæ c. 11.
Isa. vi sup.

1. Cor. 15.

D. Hierony.

Cant. 7.

Psal. 109.

D. Cypri di-
log. cū Tri-
phonte ad 4.
Iud.

fffff nescit

- nescit eum non misisse Ierosolymam virgam potentem, qua dominus a se in medio illius hostium, sed Deum esse, qui ab eo hostes auerterit? verum cum Christus Dominus, ex hoc psalmo probauerit Phariseis se esse naturalem filium Dei, cum enim eos interrogasset: *Quid vobis videtur de Christo cuius filius est?* respondentibus illis: *Dauid;* continuo illis obiecit: *quomodo ergo Dauid in spiritu vocat eum Dominum dicens: Dixit Dominus Domino meo: reliquum est indubitata fide asserendum esse, Dauidem prout & docuit etiam D. Paulus. cum ait: Ad quem Angelo unum dixit: Sede à dextris meis, quoadque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Arcanum igitur latens in illis verbis detexit elegantia Tertullianus in hæc verba: Sed nec generari te, dixisset Deus nisi filio puero, nam & si de toto populo ait Isaiæ 1. Filios generavi, sed non adiecit: ex viro. Cur autem adiecit (ex viro) tam vane quasi aliquis hominum ex viro natus dubitaretur, nisi quia curiosum voluit intelligi in Christum. Ex viro generatus est, id est, ex solo viro sine viri semine & eodem libro explicans verba illa: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam: inquit: *Quis iste venter est? ipsius Dauid? utique non, neque enim pariturus esset Dauid, sed nec vxor eius, non enim dixisset: ex fructu ventris tui, sed potius, ex fructu ventris vxoris tue. Ipsius ergo dicendo ventrem superest, ut aliquem de genere eius ostenderit, cum ventris futurus esset fructus caro Christi, que ex viro Marie floruit, adeoque si vltimum ventris tantum nominauit, ut proprie ventris, quasi solius ventris non etiã viri, & ipsum ventrem ad Dauid redegit ad principem generis, & familia patrem: nam quia viro deputare non poterat, Virginis eum ventrem, patri deputauit. Sed ad illustrandum magis hunc locum obseruare oportet quod vbi nostra vulgata est: *Tecum principium in die virtutis tue, in splendoribus sanctorum, ex viro ante luciferum genui te:* Originale Hebræum habet: *in splendoribus sanctitatis ex viro aurora tecum ros natiuitatis tue,* notanter ait: *In splendoribus san-***
- Matth. 22.**
- Ad Heb. 1.**
- Tertull. l. 3. cont. Marcionem c. 9. Isaiæ 1.**
- Psal. 88.**
- Psal. 109.**
- Origi. Hebr.**

ctitatis, ut indicet Christum non fuisse conceptum ardoribus concupiscentiæ, sed cœlestibus sanctitatis, & munditiæ splendoribus, idem enim est *sanctitas*, quod *mā-dum*, aut *sine terra*: vnde vbi vulgata nostra legit: *In splendoribus sanctorum*: alij vertunt ex originale Hebræo: *In decoribus sanctitatis*, alij in *pulchritudinibus*, quia nihil pulchrius, quam virginitas, & maxime cum fecunditate coniuncta, ut effulget in Deipara: Id enim donat, quod Mariam *auroram* vocauerit. Nam certe sicut aurora diem, seu lucem parit non amisso proprio splendore, & claritate, sed potius aucta: sic Maria peperit Christum Dominum lucem mundi, qui de seipso dixit: *Ego sum lux mundi*: nullo tamen suæ virginitatis amisso splendore, sed potius aucto. Illudque in hac expositione est singulare, quod quamuis aurora sit solis prænuntia, tamen ipsa non continet reipla solem, at Virgo prodigiosa adeo aurora extitit, ut solem iustitiae in se ipsa concluderet, ex ipsiusque viro quasi ex quodam oriente Christus instar sui generis Phœbus prodierit. Vel aliter ex viro aurora, hoc est, Virginitas tibi o Christe suppeditata est materia generationis tuæ, videlicet sanguis purissimus, velut ros auroræ nitidissimus, sicut enim terrenus vapor virtute cœlesti in sublime fertur, sicque ros, sic purissimus Virginis sanguis à Spiritu sancto fecundatus admirabilis huius generationis ros, & materia factus est. Ac tandem rosi in aurora descendenti comparat Christum, ut ostendat conceptum fuisse instar earum rerum, quæ tempore auroræ ex sola rosæ virtute sine industria humana gignuntur, meritoque diem incarnationis diem virtutis suæ appellauit, quia in eo præcipue die maiora Deus suæ virtutis, & potentiae signa ostendit, ima summis, cœlestia terrenis, ineffabili modo coniungendo. Hanc eandem expositionem tradunt doctissimi Rabbinii in lib. *Midras Tillim*, id est, in expositione Psalmorum, vbi in hunc modum legunt:

Rabbini in lib. Midras Tilleim.

Ego hodie genui te, ex matrice, & de matrice aurora tibi ros natiuitatis tue: per maritrem aurora matricem Mariæ accipiunt, quæ salua eius integritate Christum conceptura, & partura erat, non secus ac aurora solem sine corruptione parit. Ad illud autem, quod quibusdam difficile videtur in hac expositione, nimirum, quod propter illa verba: Ante luciferum genui te: videtur ibi sermonem esse de generatione æterna ex Patre, nõ de temporali ex matre, respondet acutè D. August. super Psalm. 109. in hæc verba: Hoc ipsum signate dictum, propriè dictum est, & sic impletum, nõ tu enim natus est Dominus ex vero Virginitis Mariæ, quod indicant testimonia pastorum, qui vigilas excubabant super gregem suum.

D. Aug. sup. Psal. 109.

Isaiæ II.

Extat & alia floris metaphora, sub qua Prophetæ Isaias Mariæ virginitatem prædixit: Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Pro cuius loci intelligentia omiſſa quorundam modernorum interpretatione, qui cum Leone Castrenſi aiunt, Nayar enim à separatione dictum esse nõ à flore, hoc tamen secundum est certum, vt tradunt D. Hieronymus, Beda, Pagninus, Lyrañus, Adrianus Pinus, & alij Hebraicæ linguæ peritissimi, quos sequitur Card. Caietanus. Hoc supposito licet Origenes, Cyrillus Alexandrinus, D. Hieronymus, D. Hilarius, & S. Clemens per virgam & florem Christum Dominum intelligant, qui propter potentiam nomine virgæ, ob pulchritudinem vero appellatione floris denotetur, cui intelligentiæ fauet Paraphraſtes Chaldaeus in hunc modum verba illa vertens: Egredietur Rex de filiis Iesse, & Messias de filiis filiorum eius: difficilis tamen intellectus est hæc interpretatio: nam si flos de virga nascitur, neutiquam fieri potest, vt idem sit flos, quod virga; alioquin idem ex seipſo oriretur. aliud igitur opus est esse virgam, aliud florem. quare plures alij grauiſſimi Patres per virgam Mariam intelligunt, per florem verò Christum; ita Sanctus Hieronymus, D. Chryſostomus,

Leo Castrenſ. super c. 11. Isaiæ.

D. Hier. ib.

Beda hom.

1. in Luc.

Pagnin. ib.

Lycan. ib.

Adrian. Fin.

lib. 2. flagelli cap. 11.

Orig. hom. 9.

super Num.

Cyroll. Alex.

lib. 3. in Isai.

D. Hier. sup.

c. 11. Isai.

D. Hilar. in

Psal. 3.

S. Cle. Alex.

1. pedogog.

ne c. 7.

Paraphraſt.

sup. u. c. 11. a.

D. Isidorus, D. Bernardus, D. Leo Papa, D. Hier. sup. S. Ioannes Damascenus, S. Ephrem Syrus, necnon & ant. quissiſſimus Tertullianus libro de carne Christi, vbi hæc præclara scripsit: Ipse est flos de virga profertur ex radice Iesse: radix autem Iesse genus David, virga ex radice, Maria ex David; flos vent. ex virga, filius Mariæ, qui dicitur Iesum Christum, ipse erit & fructus. Flos enim fructus, quia per florem, & ex flore omnis fructus eruditur in fructum. Quid ergo? negant & fructui suum florem, & flori suam virgam, & virgæ suam radicem? Tota igitur vis huius metaphora ad asserendam Mariæ virginitatem consistit in hoc, quod Christus Dominus non minori puritate, & pulchritudine, quàm flos ex virga pullulat, ex virgineo vtero prodicit: sicut enim flos non ex semine, vt arbor ipsa, sed ex virga, cœlesti virtute perfusa, oritur, non secus Christus Dominus absque vilo virili semine ex Virgine, Spiritus sancti virtute illam obumbrante, ortus est: quem admodum virga florem parturiens tantum abest, vt aliquid suæ venustatis, & pulchritudinis amittat, vt pulchrior, & venustior euadat, ita tantum abfuit, vt Virgo Deipara per conceptum, & parturum Christi Domini aliquid amiserit de suæ integritatis pulchritudine, vt tunc potius eius virginitas pulchrior, illustrior, nobilior, clarior, sanctior, excellentior, gloriosior, ac mirabilior redderetur, vt eleganter his verbis scripsit Eusebius: Quid primum mirer. quid ve virenam? quod sine conceptu est collata fecunditas, an quod per partum magis est glorificata virginitas? hinc illud est mirabile ac valde prodigiosum in hac mystica virga Maria, quod cum reliquæ omnes virgæ fructum producentes florem amittant, hæc tamen virgæ (quod omnem facultatem naturæ longè transcendit) retento virginitatis flore pretiosum fructum, autorem vitæ, nobis protulit, vt D. Bernardus obseruauit in hæc verba: Si diligenter volueris intueri, intelliges in omni arborum genere in arborum fructum decidere, &

D. Hier. sup. c. 11. Isaiæ. D. Chryſost. Psal. 28. D. Isidor. ad David, virga ex radice, Maria ex David; flos vent. S. Bern. ser. 2. de aduen. & hõ. 2. sup. in fructum. Quid ergo? negant & fructui suum florem, & flori suam virgam, & virgæ suam radicem? Tota igitur vis huius metaphora ad asserendam Mariæ virginitatem consistit in hoc, quod Christus Dominus non minori puritate, & pulchritudine, quàm flos ex virga pullulat, ex virgineo vtero prodicit: sicut enim flos non ex semine, vt arbor ipsa, sed ex virga, cœlesti virtute perfusa, oritur, non secus Christus Dominus absque vilo virili semine ex Virgine, Spiritus sancti virtute illam obumbrante, ortus est: quem admodum virga florem parturiens tantum abest, vt aliquid suæ venustatis, & pulchritudinis amittat, vt pulchrior, & venustior euadat, ita tantum abfuit, vt Virgo Deipara per conceptum, & parturum Christi Domini aliquid amiserit de suæ integritatis pulchritudine, vt tunc potius eius virginitas pulchrior, illustrior, nobilior, clarior, sanctior, excellentior, gloriosior, ac mirabilior redderetur, vt eleganter his verbis scripsit Eusebius: Quid primum mirer. quid ve virenam? quod sine conceptu est collata fecunditas, an quod per partum magis est glorificata virginitas? hinc illud est mirabile ac valde prodigiosum in hac mystica virga Maria, quod cum reliquæ omnes virgæ fructum producentes florem amittant, hæc tamen virgæ (quod omnem facultatem naturæ longè transcendit) retento virginitatis flore pretiosum fructum, autorem vitæ, nobis protulit, vt D. Bernardus obseruauit in hæc verba: Si diligenter volueris intueri, intelliges in omni arborum genere in arborum fructum decidere, &

Euse. Emiss. hom. 2. Nat. Domin.

D. Bern. l. de pass. Dom. cap. 16.

perire in hominibus quoque & serè cunctis
animantibus fructus filiorum florem virgini-
tatis abscondit. Nam sic erat in natiuitate
vitis nostre; beatissima enim mater illius
fructus protulit benedictum, non amisso vir-
ginitatis flore: imò magis per partum mirabi-
lem, & mundissimum est decorata, ubi lex,
ubi iura nature abscesserunt hanc eandem
floris metaphoram tam suavi melodia pro-
sequitur piissimus Guericus Abbas, vt
nulla ratione nec possim, nec debeat eius

Gueric. Abb. verba silentio prætereire: Partur quidem
mens non habet exemplum in sexu mulierum,
vt referuntur
in biblioth.
hom. lib. 4.

sed habet similitudinem in naturis rerum. Quæ-
ris, quomodo virginitas genuit Saluatorem? sicut
flos vitis odorem; si corruptum inuenieris flo-
rem pro eo, quod dederit odorem, violam cre-
de pudorem, quia dedit Saluatorem. Quid po-
tes calantari in proprietate similitudinis? quid
aliud est virginitas, quam flos inuolati corpo-
ris? & quid aliud est filius Virginis, quam sua-
uitas odoris? Tandem id satis probat ele-
gantiam huius metaphoræ, quod Chris-
tus Dominus illa usus est dicens: Ego

Cont. 3. flos campi, & lilium conuallium: non enim
sponsa, vt alij putarunt, sed sponsus est
qui loquitur, vt docent D. Gregorius, Di-
uus Bernardus, & Venerab. Beda in com-
mentar. huius loci, Paraphrastes autem
Chaldaus in hunc modum transfert
D. Gregor.
D. Bernard.
Venerab. Beda.
Vers. Chald.

prædicta verba: Ego similis sum lilio vi-
ridis ex paradiso voluptatis, & opera mea pul-
chra sunt, sicut rosa, que est in campo: ecce
comparat se flori orto in paradiso, qui
nullum alium cultorem habuit quam
Deum, nec non & flori campi, qui absque
ylla humana industria, virtute cæli ter-
ram sæcundante, ex ea pulcher erupit: ad
eundem certè modum Christus Domi-
nus ex Mariano paradiso humanam cul-
turam nesciente, & ex inculto campo
virginis illius vteri instar pulcherrimi
floris ortus fuit, vt mellifluis suo ser-
mone adnotauit Sanctus Bernardus di-
cens: Hortus, vt floreat, hominum manu,
& arte excolitur; campus verò ex semetip-
so producit flores absque omni humane dili-
gentiæ adiutorio. Præsertim tibi iam videris

D. Bern. ser.
47. in Cant.

advertere, quisquam ille sit campus, nec sulca-
tus vomere, nec de fossis sarculo, nec manu ho-
minis seminatus, venustatis tamen nihilomi-
nus nobilitate flore, super quem constat requie-
uisse Spiritum Domini? Iste etiam Bernar-
dus homil. 2. super Missus, comparat Vir-
ginem virgæ Aaronis: Quid rogo virgæ
Aaron florida, nec humectata significat, nisi
Virginem concipientem, & vitam non cogno-
scentem. Sed cur quæso cum virgæ de ra-
dice dicatur educta, flos à virgæ non di-
citur ascendisse, sed à radice; non hæ-
ret radici flos, interest virgæ, quæ humo-
rem attrahens à radice florem promat:
quare igitur non dicitur ascendere à vir-
gæ, sed à radice? certè, vt denotetur,
Christum natum fuisse ex Virgine, cor-
pusque verum, & non phantasticum ada-
ptatè sibi ex illis Mariæ sanguinibus, quos
à parentibus tanquam à radice traxerat,
non ex alterius virtute, idè dixit: Et flos
de radice eius ascendet. Ad hæc non longè
ab hac metaphora floris abhorret illa alia
virgultii, & radice de terra sitienti: ubi
notandum est, quod iuxta Hebræicæ lin-
guæ peritos verbum, cui in Hebræo re-
spondet virgultum, significat lactare, vnde
LXX. Interpretes veniunt illa verba in
hunc modum: Annunciaminus coram eo
quasi puerulus, & quasi radix de terra sitienti.
solliciti sunt Hebræi, vt hunc locum ob-
teæbreteant, interpretari illum de populo
Iudæo: sed mendacissimam esse hanc
intelligentiam ex eo constat, quod ille,
de quo loquitur ibi Propheta (vt aper-
tissime constat ex ipso contextu) præ-
dicitur tanta sanctitate conspicuus, vt
nunquam iniquitatem facturus sit, nec
inueniendus sit dolus in ore eius: quod
impossibile est in populum Iudæum con-
uenire, quem certum est nec ipsi diffren-
tur) permulta commisisse peccata: sermo
igitur est in prædicto loco de Christo Do-
mino ex intacta Virgine orto, vt his ver-
bis sapienter interpretatus est Eusebius
Cæsariensis, ubi lectioni LXX. acquiescēt

D. Bern.

Isai. 11.

LXX. Is.
terp.

ait:

Euseb. Cæ. ait: Annuntiatus coram eo quasi puerus
 sar. lib. 3. de lus, quasi radix in terra sumentis pro quo Aquila
 demonst. la sic interpretatus est: Et prædicabitur tam-
 nuang. c. 2. quam quod ubere nutritur in facie eius, &
 tanquam radix de terra inuisa. Theodotion
 vero: & ascendet, sicut quod lacte alitur, co-
 ram eo, & sicut radix de terra sumentis: ubi
 puerulus quidem ille, qui ubere, atque lacte
 nutritur, planè ortum Christi declarat; terra
 vero inuisa, & sumentis Virginem, que illum e-
 nixa est, quam scilicet nullus vir adijt, de
 qua, quamuis inuisa, laudata illa radix pro-
 diit & puerulus, qui ubere, lacteque nutritur.
 Verùm hac adumbratè aduocatum signifi-
 cauit, apertius vero idem propheta senten-
 tiam suam interpretatur, ubi ait: Ecce
 Virgo in utero accipiet, & pariet filium, &
 vocabit nomen eius: nobiscum Deus, hoc e-
 nim significat Emmanuel. hæcenus Euse-
 bius.

His metaphoris, & similitudinibus ad-
 necto illam aliam Isaia: Ecce Dominus
 ascendet super nubem leuem: Originale
 Hebræum habet: Ecce Iehouah equitans
 super nubem leuem, quæ verba (omissis aliis
 expositionibus, quæ præsentis argumento
 non inseruiunt) de Christo Domino ex
 Maria Virgine orto interpretatur Am-
 brosius in exhortatione ad Virgines di-
 cens: Hic est, qui venit in nube leui, sicut di-
 in exhortat. xit Propheta: Ecce Dominus sedet super nu-
 ad virgines. bem leuem, & veniet in Aegyptum, signifi-
 cans, quod in Aegyptum, id est, in afflictionem
 istam mundi huius veniret per Virginem.
 Nubem itaque Mariam dixit, quia carnem
 gerebat; leuem, quia Virgo erat nullis oneri-
 bus grauata coniugij: ipsa est virga germi-
 nans florem, quia pura ad Dominum libero
 corde directæ virginitas, que nullis in hoc se-
 culo curarum austracibus reflectatur. Præter
 hoc tamen mihi ea ratione in nube vir-
 ginitas Mariæ eleganter describi vide-
 tur; quia sicut nubes & gignit, & mittit
 pluuiam soli virtute venti in illam flan-
 tis non aperiendo, sed potius illam con-
 densando, & constringendo, sic Maria
 flante vento Spiritus sancti concepit, &
 peperit absque latione suæ virginitatis

Christum, significatum per pluuiam, iux-
 ta illud: Sicut pluuia in vellus descendisti: Eccl. Cath.
 consonatque prædicto loco illud pueri in off.
 Elisei. 3. Reg. 19. qui iussus contra mare
 prospicere dixit, se videre nubeculam a-
 scendentem de mari, in qua erat quasi
 vestigium filij hominis, certè nubecula
 hæc de mari ascendens Deiparam Mariam
 refert, quæ ex mari huius mundi per car-
 nis propaginem sicut & ceteri homines,
 ascendit, altior tamen, & eleuatur ipso
 mundo, vt quæ nullis casibus illecebris
 deprimi potuerit: figura autem filij ho-
 minis in medio nebulae existens, quid al-
 iud esse potest, quam Christus verus
 Deus, & homo in medio veteri virginalis
 delitescens, conseruans eius integri-
 tatem.

Accedit etiam metaphora Petrae de-
 ferti, qua vsus est idem Isaia: Emitte ag-
 num Domine, dominatorem terræ de petra de-
 ferti ad montem filia Sion. Hebræi conan-
 tur etiam hunc locum nihil virginitati
 Mariæ prodesse, dicentes sermonem esse
 de magna agnorum copia, quam Rex
 Moabitatum pro tributo pendebat Regi
 Israel, vt habetur lib. 4. Reg. quod quia
 pet solute recusabat, ideo Propheta, reg-
 nante Ezechia, Moabitas suadet, vt huic
 Regi Ezechia: solum illud pendant tri-
 butum, dicens: mitte Agnum dominato-
 rem terræ: sic enim etiam posse legi ex
 Hebræo docuit D. Hieronymus: verum
 (quidquid sit de hac lectione, quæ nihil
 ad rem facit) falsum esse hoc Hebræo-
 rum commentum, ex duplici capite aper-
 tissimè commonstro: Tum quod Eze-
 chias non potuit absolute, & simpliciter
 dominator terræ nuncupari, cum solum
 super duas tantum Tribus in vna parte
 Palesthinæ dominaretur: Tum quia cum
 illud tributum soli Regi Israel solitum
 esset pendere, non est cur Propheta voluif-
 set ius suum illi tollere suadendo, vt tri-
 butum illi debitum alteri Regi persolue-
 retur. Loquitur igitur Isaia de Christo
 Domino mansuetissimo agno, ex intacta
 Maria nascituro, ad quod significandum
 Fffff 3 vocat

Isa. 16.

4. Reg. 17. 3.

D. Hier. sup.
Isa. 16.

vocat illam petram deserti, petram (inquam) solidam atque integram, quæ, quia virtute Spiritus sancti conceperat, adeo omnis carnalis illecebræ expertis fuit, ut in hac re petra quedam insensibilis fuisse videatur: Addit autem petram deserti, ut eandem Marianam virginitatem magis exprimeret, quia desertum plantas producit non humana industria cultum, sed cœlitus facundatum. Ex hoc facile videtur est (quod singulari observatione dignum censeo) quam egregiè Christi occasus ortui, sepultura conceptioni respondeat: emittitur quidem Agnus de petra, cuius corpori monumentum excidendum erat in petra, ipse ab initio conceptus sui corpus sibi excidit de petra, integritatemque petræ, cum ex ea prodiret, non imminuit, sicut nec signatam sepulturae petram, cum de ea egrediretur, aperuit. Si ergo petra Christus (ut ait Apostolus) non degenerat à matre filius, quoniam & ipsa petra nomine censetur, meritoque eo cohonestatur, quæ in amorem integritatis proposito firma, affectu solida, aduersus illecebras carnis tota erac lapidea.

Rursus idem propheta Isaias, de B. Virgine mirum in modum benemeritis, quippe qui tot egregiis similitudinibus perpetuam eius virginitatem illustrauerit, sub metaphora splendoris, & lampadis egressum Christi ex matre Virgine exprimit: *Propter Sion non tacebo, & propter Ierusalem non quiescam, donec egrediatur ut splendor iustus eius, & saluator eius, ut lampas accendatur.* Communis est omnium huius loci Interpretum sententia, sermonem esse hic de Christo Domino, qui per antonomasiam iustus dicitur, iuxta illud Isaias: *Vocaberis Civitas iusti, Urbs fidelis: vocat autem Propheta illum splendorem, & lampadem accensam, tum quia (ut ait D. Hieronymus) venturus erat ut mundum ignorantia caliginè obtenebratum illuminaret, iuxta illud Zachariæ: Illuminare his, qui in tenebris, & umbra mortis sedent: tum quia (ut docet Glossa interlinearis,*

necaon & Galatinus) sicut splendor egredietur à sole absque vlla solaris corporis corruptione, & diffunditur per medium absque ipsius medijs diuisione, & sicut lampas ex admoto igne sine vlla ipsius ignis iactura accenditur: ita Christus instar splendoris conseruata Virginitate ortus est, & instar lampadis ardentis absque vilo virginei pudoris detrimeto carne indutus prodijt. confirmat, & illustrat hanc expositionem, quod vbi nostra vulgata legit: *Donec egrediatur, ut splendor: alij ex Hebræo vertunt: Donec oritur, ut egrediatur sicut fulmen iustus meus: vbi apud sub metaphora fulminis adumbratur Deciparæ Mariæ virginitas, sicut enim fulmen integram, & illasam omnino relinquit vaginam ensis continentem, & iam vniuersum non corrumpit ea, quæ sibi non restitunt, ita Christus Dominus intravit & exiuit ex vtero virginali integram & illasam eius virginitatem seruans, quia neque in ingressu inuenit resistentiam, Maria dicente: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum: nec etiam in egressu, & ortu cum virtute diuina per penetrationem, in qua nulla sentitur resistencia, ex materno thalamo prodierit. Quid plura? Adrianus Finus in illis verbis Cantorum: Egredimini, & videte filia Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius: Mariæ virginitatis arcum latere putat. Pro cuius intelligentia præsupponere oportet, per diadema intelligi hoc loco Christi humanitatem, ut docet D. Ambrosius, D. Gregorius, & S. D. Bernardus, quo B. Virgo filium Dei coronauit in instanti desponsationis lux curi natura humana: verba D. Bernardi (ut cetera reliqua aliorum Patrum omittam) sunt: *Si Rex est, diadema eius vbi est? sed vos eum D. Bernardus verè videtis in diademate, quo coronauit eum mater sua in sacco mortalitatis, de quo resurgens ait: Quia considisti sacco meum, circumdedisti me letitia: Egredimini virtutes angelice, incolæ ciuitatis superne: Ecce Rex vester, sed in corona nostra, in diademate quo***

1. Cor. 10.

Isa. 62.

Isa. 1.

D. Hier. sup. c. 62. Isa.

Luc. 1.

coronavit enim mater sua. hoc supposito illud mysterium ea similitudine comprehendit existimat Adrianus, quod quia Verbum humanitatem ex Virgine sumpsit, absque illo virginitatis eius detrimento, atque adeo non communi ceterorum more factus fuerit homo, ideo inter omnes homines regalis corona, regumque diadema propter tam novum suae conceptionis modum ei debeat.

Tandem speculi metaphora, qua non solum aeterna sapientia in sensu litterali, sed in mystico B. Virgo designatur, eius virginitatem egregie manifestat. quemadmodum enim figura & imago intus in speculo imprimitur in illo absque aliqua ipsius speculi laesione, ita aeternus Pater intuens se in nitidissimo, ac tersissimo Mariano speculo impressit in eo figuram suam, quia Filius figura est substantia eius: ut ait Paulus; haec autem figura istud ingrediens speculum per conceptum, & ab eo egrediens per natiuitatem non solum integrum illatum, & intactum illud reliquit, sed splendidius & rutilantius, ut decebat matrem illius, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit, & regnat in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XI.

Exquisitis quibusdam locis ex Ezechiele, ex libro Psalmorum, necnon ex Cantico Canticorum, eandem Deiparae Mariae inuolatam Virginitatem magis illustramus.

VCVSQVE testimonio produximus, & qua potuimus diligentia, exposuimus, quibus antiqui Ecclesiae Patres intermeratam Deiparae Mariae virginitatem comprobant; nunc

difficiliorem provinciam suscipientes in idem argumentum extraordinariis & inusitatis quibusdam locis veniunt, quibus forte viam aperiemus, ut alij tum feliciori ingenio, tum maiori in Deiparara pietate praediti alios exquirant (est enim iucundum, & pium hoc venandi genus) quibus huius catholicae doctrinae veritas tenacius fidelium mentibus inhaerescat, & impudentissima Haereticorum audacia magis confundatur. Tertullianus igitur lib. de carne Christi cap. 23. & Epiphanius aduersus Ebionitas citant locum quemdam Ezechielis, qui, tametsi in sacra Scriptura non reperitur, ex antiqua tamen traditione credebatur esse huius prophetae: verba illius valde notanda sunt haec: *Vitula peperit, & non peperit*: ea Tertullianus citato loco applicat virginitati, & secunditati Mariae. Quemadmodum enim non semel accidit, ut quae grauida erat tempore partus appropinquante, ita facili negotio ac incolumi salute pariat, ut dicamus ei: *videtur non parturientis*: ita Virgo peperit, & non peperit: peperit, quia verum Christum enixa est, non peperit, quia perinde incorrupta remansit, ac si non peperisset: peperit ergo ut Dei matrem decebat, non vero peperit instar aliarum feminarum, quae honore virginis pudicitiae parturientes priuantur. Obseruandam tamen est, quod locus hic Ezechielis videtur potius esse apud Iob, ubi dicitur: *Vacca peperit, & non abortiuit*: in Hebraeo autem est: *Vitula peperit, & non est priuata fructu suo*: ubi forte Patres ex aliquo alio codice legerunt, *non peperit*: ita obseruat Iacobus Parmelius ad locum illum Tertulliani: vel certe D. Epiphanius, & Tertullianus non attendentes ad verba, sed ad sensum Ezechielis (ut non semel contigit alijs Patribus) tribuunt illi dixisse: *peperit, & non peperit*: quia dixerat de Virgine, quod porta erat clausa, & quod princeps ipse sedebat in ea, clausam illam relinquens, quae verba eundem sensum reddunt, ac illa.

Tertullian.

Iob 21.

Iac. Parmel.

Deinde